

Een vierde populatie van de Hoogveenglanslibel (*Somatochlora arctica*) in Nederland?

Op 31 mei 2003 werd door Willemijn Drok, Saskia van Vugt en de auteur een tot dan toe onbekende populatie van de Hoogveenglanslibel, (*Somatochlora arctica*, Zetterstedt, 1840), in Nederland ontdekt. Dit gebeurde op het Hemelvaartskamp te Kotten van de Jeugdbond voor Natuur- en Milieustudie (JNM). De populatie is gevonden in het Vragenderveen, een onderdeel van het complex van natuurgebieden dat samen ook wel het Korenburgerveen wordt genoemd. De vindplaats heeft de Amersfoortcoördinaten 241-444.

De waarneming

Op 31 mei verkende een klein groepje het Vragenderveen. In een wilg naast het

pad op een veendijkje ontdekten we een mannetje Hoogveenglanslibel. Even later vingen wij een vliegend vrouwtje boven het mosdek. Het vrouwtje is gefotografeerd en beide dieren zijn voor alle zekerheid gecontroleerd met Bos & WASSCHER (1997).

Op de plek waar de beide Hoogveenglanslibellen zijn waargenomen, is een schijnbaar geschikt habitat voor deze soort aanwezig. Mijn conclusie is dan ook dat dit een vierde populatie van deze soort moet zijn. Voor de drie andere populaties in Nederland, zie 'De Nederlandse Libellen' (NVL, 2002).

In het Korenburgerveen is eerder onderzoek naar libellen gedaan (Van de Wetering 1995). De Hoogveenglanslibel werd toen niet vastgesteld in het gebied. Uitspraken over hoe lang deze populatie al bestaat durf ik desondanks niet te doen. Recente kolonisatie vanuit het Wooldse Veer is echter mogelijk aangezien dit hemelsbreed op iets meer dan tien kilometer van het Vragenderveen ligt. Twee dagen eerder zijn hier nog op twee plaatsen in totaal drie mannetjes door de auteur gezien.

Foto's: J.L. van Eijk

Figuur 1
Copula en mannetje van de Hoogveenglanslibel (*Somatochlora arctica*). Deze foto's zijn genomen op de Brunssumerheide.
Mating wheel and male Somatochlora arctica. These pictures were taken at the "Brunssumerheide".

Het gebied

Het gebied bestaat ter plekke uit een uitgestoken turfkat, waarin hoogveenvorming plaats lijkt te vinden. Het gaat om smalle maar lange turfkatten tussen veendijkjes. De veendijkjes zijn begroeid met bomen, vooral berk en wilg met als ondergroei Rijsbes en Eenarig wollegras.

Het turfkat is dichtgegroeid met veenmossen met bovenop planten als Kleine veenbes, Lavendelheide, Witte snavelbies en Ronde zonnedauw. Op en rond de plekken waar er oppervlaktewater te zien is boven het mosdek groeit ook Veenpluis. Er zijn weinig plekken met oppervlaktewater, wel is het mosdek goed ontwikkeld. Langs de randen van het mosdek groeit veel Eenarig wollegras en ook Pijpenstrootje. Beenbreek, door NVL (2002) genoemd als typerende plant voor de biotoop van de Hoogveenglanslibel, is door ons niet gevonden.

Aan de rand van het Vragenderveen is de vegetatie minder goed ontwikkeld. Daar overheerst Pijpenstrootje met soms Eenarig wollegras. Ronde zonnedauw is er schaars, net als Kleine veenbes. Lavendelheide vonden we helemaal niet. Verder het gebied in wordt het steeds meer zoals boven beschreven.

Begeleidende fauna

Naast de twee exemplaren van de Hoogveenglanslibel werden er op dezelfde plek 70 Vuurjuffers (*Pyrrhosoma nymphula*), 40 Noordse witsnuitlibellen (*Leucorrhinia rubicunda*), 2 Azuurwaterjuffers (*Coenagrion puella*) en een Venwitsnuitlibel (*Leucorrhinia dubia*) waargenomen. Afgezien van deze libellen zaten er ook 30 Groentjes (*Calophrys rubi*), een Bont dikkopje (*Carterocephalus palaemon*) en een Levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*).

De trends

Tot de ontdekking van een populatie op de Brunsummerheide in 1996 stond de Hoogveenglanslibel bekend als een zeldzame dwaalgast die geen populaties in

Nederland meer had. Inmiddels acht jaar later zijn er vier populaties bekend. Het is onwaarschijnlijk dat deze populaties er al heel lang geweest zijn, al is het een lastig vast te stellen soort. Het is ook zeker niet onmogelijk dat deze ontwikkeling zich doorzet en de Hoogveenglanslibel in de toekomst op nog meer plekken opduikt. De soort heeft aangetoond over zeer grote afstanden te kunnen zwerven en geschikt geworden gebieden snel te kunnen koloniseren. Het zal echter altijd een zeldzame soort blijven door zijn strikte habitatkeuze.

Literatuur

- BOS, F. & M. WASSCHER, 1997. Veldgids libellen. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- NEDERLANDSE VERENIGING VOOR LIBELLENSTUDIE (NVL), 2002. De Nederlandse Libellen (Odonata). Nederlandse Fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.
- WAKKIE, B. & J.T. HERMANS, 1997. De Hoogveenglanslibel (*Somatochlora arctica* (Zetterstedt)) in Nederland. *Brachytron* 1(2): 40-43.
- WETERING, B. van de, 1995. Libellen in het Korenburgerveen. 23 p.

Matthijs Courbois
Burg. Patijnlaan 60
3705 CG Zeist
mjcourbois@hetnet.nl

Summary

COURBOIS, M.J., 2004. The fourth population of *Somatochlora arctica* in The Netherlands? *Brachytron* 8(1): 27-28.

On May 31, 2003 a male and female of *Somatochlora arctica* were found in the peatbog Vragenderveen. This is thought to be a fourth population for this species in The Netherlands.

Keywords

Odonata, *Somatochlora arctica*, Vragenderveen, Korenburgerveen, The Netherlands.